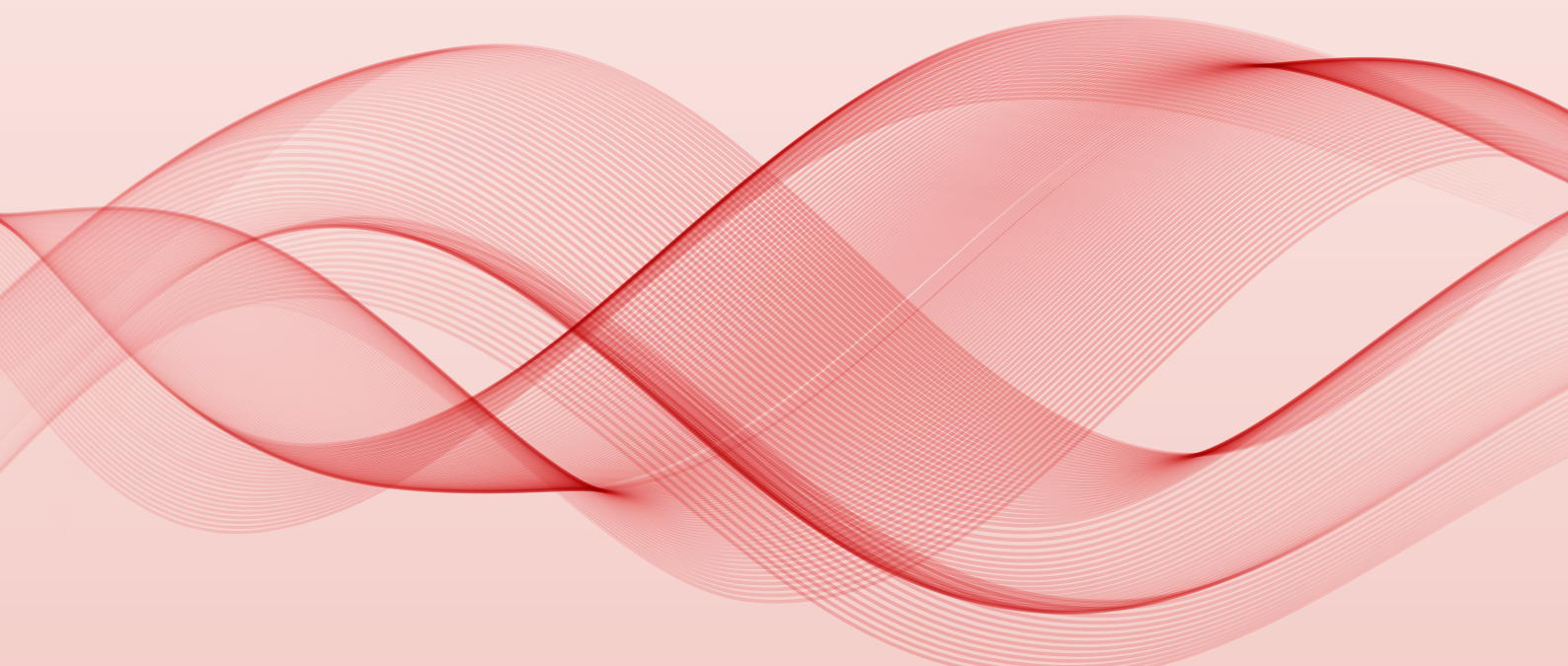

Pk-toimialabarometri

Cleantech

www.temtoimialapalvelu.fi

Esipuhe

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raportteina. Tämän lisäksi Työ- ja Elinkeinoministeriön toimialapalveluiden toimeksiannosta tulokset julkistetaan toimialaryhmittäisinä raportteina.

Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään koko pk-sektorin näkökulmasta ja myös päätoimialoittain teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Toimialaraporteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen toimialan yritysten ja koko maan välillä. Tämän lisäksi tuloksia verrataan myös teollisuus- ja palvelualan yrityksiin kokonaisuudessaan.

Syksyn 2016 Pk-yritysbarometri perustuu 6010 pk-yrityksen edustajan vastauksiin. Se kuvaa siten kattavasti suomalaisten pk-yritysten käsityksiä taloudellisen toimintaympäristön muutoksista sekä yritysten liiketoimintaan ja kehitysnäkymiin vaikuttavista tekijöistä.

Tässä raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia, kasvua ja uusiutumista, kansainvälistymistä sekä kehittämistarpeita ja -esteitä. Ajankohtaisilla kysymyksillä on tällä kertaa selvitetty digitaalisuutta liiketoiminnassa.

Tiivistelmä

Suhdannenäkymät

Suomen pk-yritysten suhdannenäkymät ovat kehittyneet myönteisesti syksystä 2015. Koko maan pk-yrityksistä 43 % arvioi suhdanteiden paranevan ja 11 % huononevan (saldoluku +32). Syksyllä 2015 saldoluku oli +9. Cleantech-toimialalla suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on noussut syksystä 2015 voimakkaasti ja koko maata selvemmin (+34 => +44).

Cleantech-toimialalla suhdannenäkymät henkilökunnan määrän suhteen ovat saldoluvun perusteella myös myönteisemmät kuin syksyllä 2015. 60 % alan pk-yritysten edustajista arvioi henkilökunnan määrän olevan vuoden kuluttua tämän hetkistä suurempi ja 5 % arvioi henkilökunnan määrän olevan pienempi, saldoluvuksi muodostuu +55. Koko maassa työllisyysnäkökymät ovat myös kohentuneet vuoden takaisesta saldoluvun ollessa nyt +14.

Kasvuhakuisuus ja uusiutuminen

Koko maan pk-yrityksissä on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (39 %). Asemansa säilyttämään pyrkiviä on hieman vähemmän (32 %). Yritystoiminnan loppumista ennakoi koko maassa 2 % pk-yrityksistä. Cleantech-alalla voimakkaasti kasvuhakuisia yrityksiä on enemmän kuin vertailuryhmissä. Mahdollisuuksien mukaan kasvavamaan pyrkiviä yrityksiä alalla on puolestaan hieman vähemmän ja asemansa säilyttämään pyrkiviä sekä vailla kasvutavoitteita olevia selvästi vähemmän kuin vertailuryhmissä. Cleantech-alan yritysten vastaajista kaksi prosenttia arvioi yrityksen toiminnan loppuvan seuraavan vuoden aikana.

Investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat eniten käytettyjä uusiutumiseen liittyviä toimia. Cleantech-alalla on lanseerattu uusia tuotteita ja palveluja muita ryhmiä aktiivisemmin. Alan yritykset ovat olleet ylipäättään muita aktiivisempia uusiutumistoimien toteuttajia.

Kehittämistarpeet ja -esteet

Pk-yrityksillä on koko maassa ja alalla eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Seuraavaksi merkittävimmät kehittämistarpeet ovat yhteistyössä, verkottumisessa ja alihankinnassa sekä henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa. Cleantech-alalla kahta edellistä merkittävämpänä kehittämistarpeena nähdään vienti ja kansainvälistyminen. Pahin kehittämisen este koko maassa ja vertailutoimialoilla on yleinen suhdannetilanne/taloustilanne. Toimialalla resurssitekijät ja rahoitus ovat seuraavaksi yleisimmin mainitut kehittämisen esteet.

Kansainvälistyminen ja digitaalisuus liiketoiminnassa

Joka viidennellä koko maan ja neljällä viidestä alan pk-yrityksestä on vientiä tai liike-toimintaa ulkomailla. Koko maassa suoraa vientiä on näistä noin kahdella kolmesta ja alalla neljällä viidestä. Pk-yritykset koko maassa ja myös toimialalla hyödyntävät tai käyttävät digitaalisista työkaluista ja palveluista eniten yrityksen omia kotisivuja ja sosiaalista mediaa. Toimialalla pilvipalveluja on hyödynnetty muita aktiivisemmin.

Sisällys

ESIPUHE.....	2
TIIVISTELMÄ	3
SISÄLLYS	4
1. JOHDANTO	5
1.1 Barometri.....	5
1.2 Aineisto	6
2. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS	7
3. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT	8
4. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN.....	12
5. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN	14
6. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET	16
7. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET	17
8. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA	21
TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT	23

Pk-toimialabarometri, syksy 2016, toimialaraportti

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Pk-toimialabarometri, syksy 2016

Toimialaraportti, Cleantech

1. JOHDANTO

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raporteina.

1.1 Barometri

Pk-yritysbarometrissä on selvitetty suomalaisten pk-yritysten mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu muun muassa yrityksen kasvuun, kansainvälistymiseen ja rahoitukseen liittyvistä tekijöistä.

Otantalähteenä on käytetty seuraavia tietolähteitä: 1) Tilastokeskuksen toimialaluokitus TOL 2010, 2) Taloustutkimus Oy:n väliaikainen tutkimusrekisteri, 3) Suomen Yrittäjien jäsenrekisteri. Osoitelähteistä otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti.

Vastaajajoukon muodostaa 6010 kohderyhmän vaatimukset täyttävää pk-yrityksen edustajaa. Tiedonkeruumenetelmänä on käytetty internetkyselyä. Vastaajat kutsuttiin kyselyyn sähköpostitse tai puhelimitse kesä-heinäkuussa 2016. Seuraavalla sivulla on esitetty taustatietoja alan vastaajista. Tutkimuksen on toteuttanut Taloustutkimus Oy Suomen Yrittäjien, Finnvera Oyj:n sekä työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Taloustutkimus Oy:ssä tutkimusjohtaja Pasi Huovinen ja tutkimuspäällikkö Jyrki Kärpänoja. Suomen Yrittäjissä tutkimusprojektista on vastannut ekonomisti Petri Malinen, Finnvera Oyj:ssä viestintäjohtaja Tarja Svartström sekä työ- ja elinkeinoministeriössä kehittämispäällikkö Esa Tikkanen.

- 1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti Suomen Yrittäjien mukaista aluejakoa. Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla maakuntajaosta on poikettu (Helsinki, Pääkaupunkiseutu ja muu Uusimaa).
- 2) Lisäksi tutkimusaineistosta tehdään raportit Hämeen, Kaakkois-Suomen, Pohjanmaan ja Uudenmaan ELY-alueille sekä Keski-Pohjanmaan Yrittäjien alueelle. Lisäksi uusina alueina vuonna 2011 mukaan tulivat Espoo ja Vantaa.
- 3) Pohjanmaan raportissa luvut ovat vuoden 2006 syksyyn asti Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan rannikon yhteisiä lukuja.
- 4) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite saldoluku. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta. Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana paranee 39,4 %, huononee 8,6 % saldoluku = + 30,8 % ~31 % HUOM. kaikissa laskelmissa käytetään tarkkoja, pyöristämättömiä lukuja, vaikka raportissa luvut esitetään kokonaisina ilman desimaaleja.

1.2 Aineisto

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat vastanneista Cleantech-toimialan yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaumaa. Painotettua otoskokoa käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

Taulukko 1. Taustatietoja toimialalta vastanneista yrityksistä

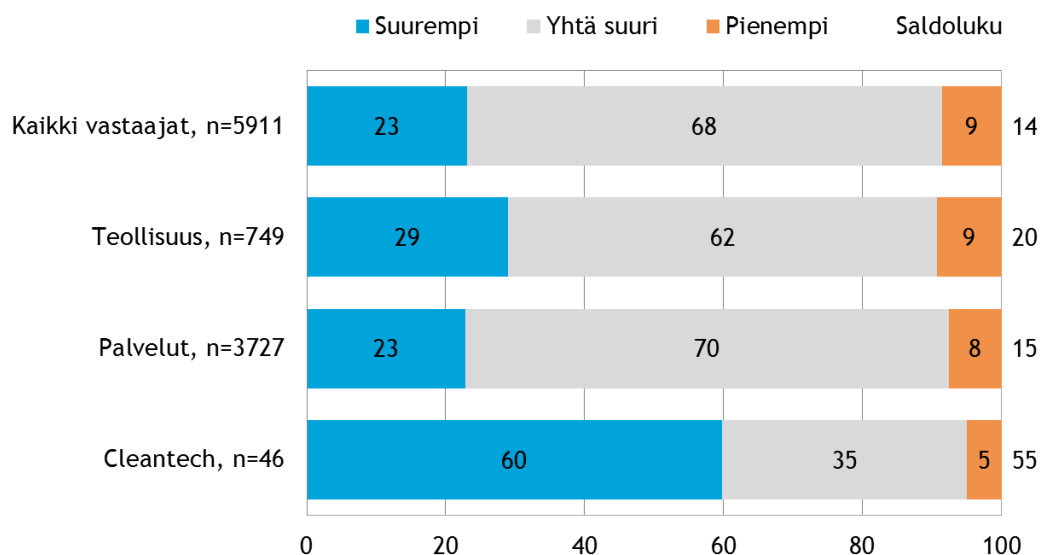
		n=	%
Toimialaryhmä	Cleantech	46	100
Toimiala	Teollisuus	22	48
	Rakentaminen	1	2
	Kauppa	5	11
	Palvelut	18	39
Liikevaihto vuonna 2014	alle 0,2 miljoonaa euroa	5	11
	0,2-0,49 miljoonaa euroa	4	9
	0,5 - 0,99 miljoonaa euroa	5	11
	1,0-1,49 miljoonaa euroa	3	7
	1,5-1,99 miljoonaa euroa	1	2
	2,0-4,99 miljoonaa euroa	8	17
	5 miljoonaa euroa tai yli	20	43
Yrityksen kasvuhakuisuus	Voimakkaasti kasvuhakuiset	21	46
	Kasvuhakuiset	18	39
	Asemansa säilyttäjät	4	9
	Ei kasvutavoitteita	2	4
	Toimintansa lopettavat	1	2
Yrityksellä vientitoimintaa	Kyllä	37	69
	Ei	9	31
Yrityksen perustamisvuosi	Ennen 1990	18	39
	1990-1999	5	11
	2000-2009	17	37
	2010-	6	13
Markkinat, joilla toimii pääasiallisesti	Paikallisilla tai alueellisilla	0	0
	Valtakunnallisilla Suomessa	19	41
	Kansainvälisillä	27	59

2. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS

Pk-yritysbarometrin kaikista vastaajista 23 % arvioi henkilökunnan määrän kasvavan seuraavan vuoden kuluttua ja 9 % arvioi henkilökunnan määrän pienentyvän. Saldolu-
vuksi muodostuu +14. Teollisuudessa suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta
ovat myönteisemmät ja palvelutoimialalla samantasoiset kuin koko maan pk-
yrityksissä.

Cleantech-toimialalla suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta ovat saldolu-
vun perusteella koko maan pk-yritysten sekä teollisuuden ja palvelualojen näkymiä selvästi
positiivisemmat. 60 % toimialan vastaajista arvioi henkilökunnan määrän kasvavan seu-
raavan vuoden kuluttua ja henkilökunnan määrän pienenemistä ennakoiti 5 %. Saldolu-
vuksi muodostuu +55, joka on selvästi noussut viime syksystä (saldoluku +25).

**Kuva 1. Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan
vuoden kuluttua, %**

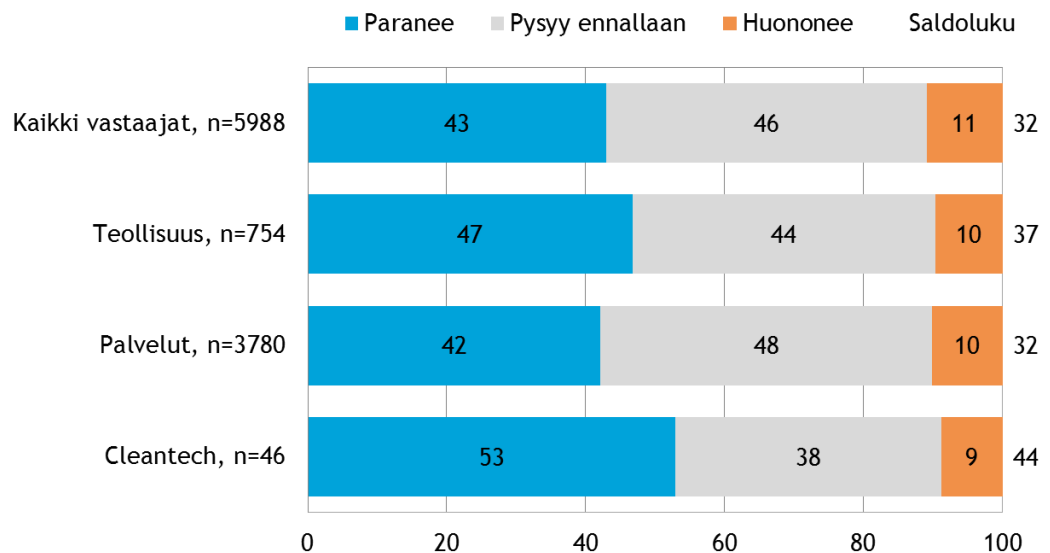

3. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT

Pk-yritysten suhdannenäkymiä kuvaavan saldoluvun (+32) kehitys on jatkunut positiivisena. Vajaa puolet (46 %) koko maan pk-yrityksistä arvioi suhdanteiden pysyvän ennallaan lähimmän vuoden aikana. Koko maan pk-yrityksistä 43 % arvioi suhdanteiden paranevan ja 11 % huononevan, saldoluku on +32. Teollisuudessa suhdannenäkymät ovat hieman positiivisemmat ja palvelualoilla vastaavalla tasolla kuin koko maan pk-yrityksissä

Cleantech-toimialan yritysten vastaajat arvioivat suhdannenäkymät paremmiksi kuin koko maassa, teollisuudessa ja palvelutoimialalla. Saldoluku on kehittynyt syksystä 2015 myönteisesti (+34 →+44).

Kuva 2. Yleiset suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana, saldoluku %

Taulukko 2. Pk-yritysten odotukset tutkimuksen eri osa-alueiden kehityksestä seuraavan vuoden kuluttua, %

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Liikevaihto				
Koko maa	50	36	14	36
Teollisuus	57	33	10	46
Palvelut	50	36	13	37
Cleantech	70	22	9	61
Investointien arvo				
Koko maa	22	59	19	3
Teollisuus	27	53	20	7
Palvelut	21	61	18	4
Cleantech	55	37	8	47
Panostukset kansainvälistymiseen				
Koko maa	17	66	17	0
Teollisuus	32	56	12	20
Palvelut	17	67	16	1
Cleantech	42	55	3	40
Viennin arvo				
Koko maa	17	68	15	1
Teollisuus	38	51	11	27
Palvelut	15	71	14	1
Cleantech	69	29	2	67
Tuonnin arvo				
Koko maa	13	72	15	-3
Teollisuus	27	65	9	18
Palvelut	6	79	15	-9
Cleantech	30	64	6	24
Palkkakustannukset henkilöä kohden				
Koko maa	35	57	7	28
Teollisuus	31	63	6	25
Palvelut	35	57	7	28
Cleantech	46	48	5	41
Materiaalien hinnat				
Koko maa	40	55	5	35
Teollisuus	43	50	7	36
Palvelut	34	61	4	30
Cleantech	24	58	18	7

Lopputuotteiden tai palveluiden hinnat				
Koko maa	38	56	6	32
Teollisuus	35	58	7	27
Palvelut	37	58	5	31
Cleantech	17	55	29	-12
Kannattavuus				
Koko maa	39	45	16	23
Teollisuus	44	42	15	29
Palvelut	39	46	15	25
Cleantech	61	32	7	55
Vakavaraisuus				
Koko maa	38	52	11	27
Teollisuus	38	48	14	25
Palvelut	37	53	9	28
Cleantech	41	35	24	17
Innovaatiot, tuotannon tai tuotteiden kehitys				
Koko maa	34	57	9	26
Teollisuus	34	58	8	26
Palvelut	37	55	8	30
Cleantech	45	52	3	42
Tilausten määrä				
Koko maa	47	40	12	35
Teollisuus	52	38	10	41
Palvelut	47	42	11	36
Cleantech	66	24	10	56
Kapasiteetin käyttöaste				
Koko maa	42	48	9	33
Teollisuus	42	48	9	33
Palvelut	-	-	-	-
Cleantech	71	29	0	71

Eri osatekijöiden suhdanteita arvioitaessa liikevaihdon kasvuun (+36), materiaalien hintojen nousuun (+35) ja tilausten määrä kasvuun (+35) uskotaan koko maassa saldoluvun perusteella yleisimmin. Myös palkkakustannusten ja lopputuotteiden tai palvelujen hintojen nousuun uskovia on selvästi enemmän kuin niiden laskuun uskovia. Odotukset investointien arvon kehityksestä ovat koko maassa kääntyneet positiivisiksi saldoluvun ollessa nyt +3.

Cleantech-toimialan pk-yritykset odottavat lopputuotteiden tai palvelujen hintoja lukuun ottamatta kaikkien arvioitujen osa-alueiden kehittyvän saldolukujen perusteella seuraavan vuoden kuluttua myönteisesti. Saldoluvut ovat myös useimpien osa-alueiden

kohdalla paremmat kuin koko maassa, teollisuudessa ja palvelualoilla. Materiaalien ja lopputuotteiden tai palveluiden hintojen nousuun uskovia on alalla kuitenkin vähemmän kuin koko maassa ja vertailuryhmissä. Vahvimmin alalla uskotaan kapasiteetin käyttöasteen, viennin arvon ja liikevaihdon kasvuun. Myös investointien ja liikevaihdon kasvuun sekä kansainvälistymiseen uskotaan haastatelluissa yrityksissä vahvasti.

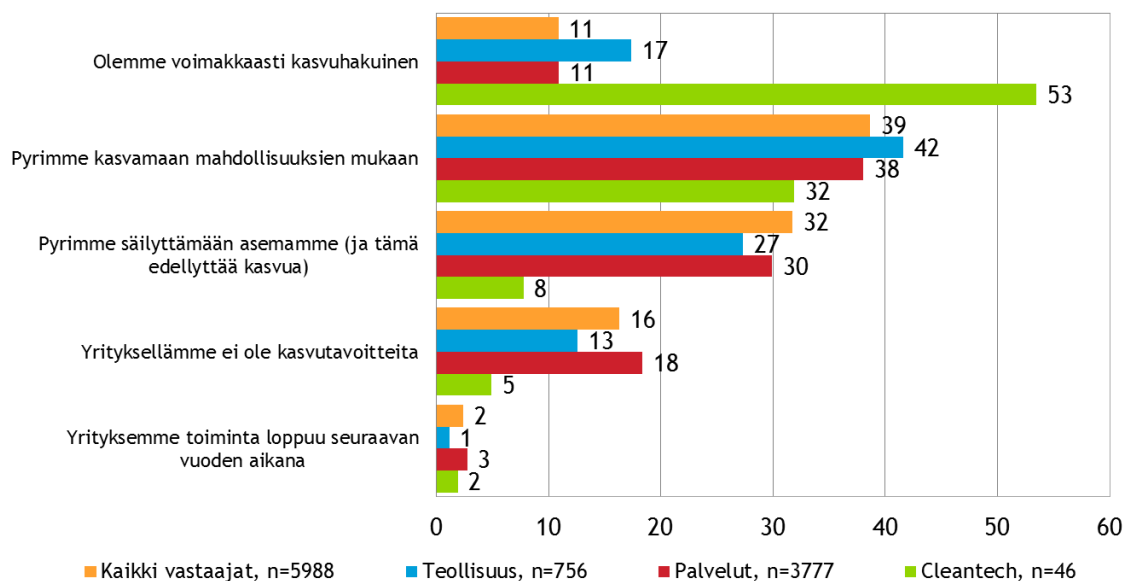
4. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN

Koko maan pk-yrityksissä on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (39 %). Asemansa säilyttämään pyrkiviä on hieman vähemmän (32 %). Yritystoiminnan loppumista ennakoivat koko maassa 2 % pk-yrityksistä.

Cleantech-alalla voimakkaasti kasvuhakuisten yritysten osuus on selvästi suurempi kuin koko maan, teollisuusyritysten ja palvelualojen pk-yrityksissä (53 %). Mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä yrityksiä Cleantech-alalla on puolestaan hieman vähemmän ja asemansa säilyttämään pyrkiviä sekä vailla kasvutavoitteita olevia selvästi vähemmän kuin vertailuryhmissä. Cleantech-alan yritysten vastaajista kaksi prosenttia arvioi yrityksensä toiminnan loppuvan seuraavan vuoden aikana.

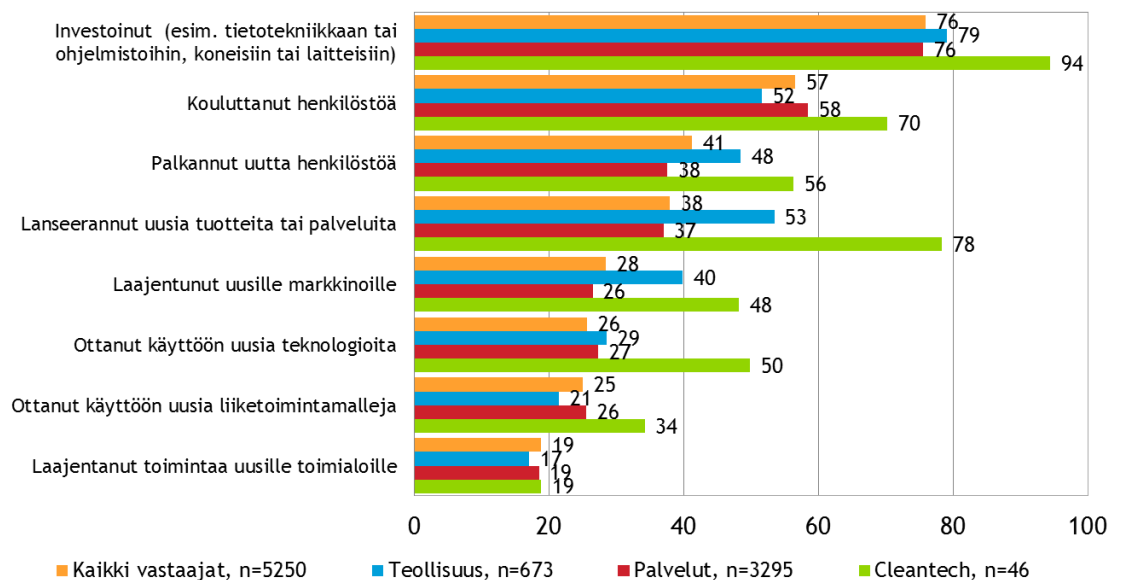
Koko maassa on hieman enemmän kasvuhakuisia yrityksiä kuin syksyllä 2015. Teollisuudessa ja palvelualoilla kasvuhakuisten osuus on hieman pienempi kuin vuosi sitten. Cleantech-toimialalla voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavien pk-yritysten yhteenlaskettu osuus on noussut viime syksystä (79 % → 85 %).

Kuva 3. Pk-yritysten kasvuhakuisuus, %

Investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat pk-yritysten eniten käyttämiä uusiutumiseen liittyviä toimia. Toimialalla on panostettu toiseksi eniten uusien tuotteiden ja palvelujen lanseeraamiseen. Cleantech-yritykset ovat pääosin olleet kokonaisuutena aktiivisempia uusiutumistoimenpiteiden toteuttamisessa kuin koko maan, teollisuuden ja palvelualueen pk-yritykset.

Kuva 4. Pk-yritysten tekemät uusiutumistoimet viimeisten 12 kk:n aikana, % */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

5. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN

Koko maan pk-yrityksistä noin joka viidennellä, teollisuuden ja Cleantech-toimialan pk-yrityksistä noin kahdella viidestä on suoraa tuontitoimintaa. Palvelualan yrityksistä ainoastaan kahdeksalla prosentilla on suoraa tuontitoimintaa.

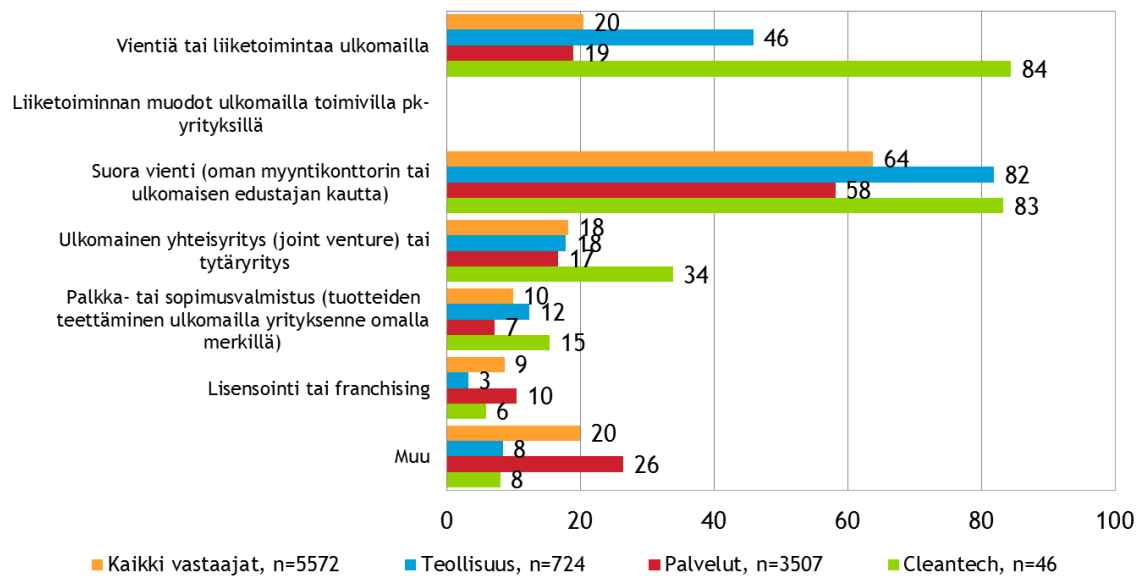
Taulukko 3. Tuontiyritysten osuus, % pk-yrityksistä

	Teollisuus	Palvelut	Cleantech	Koko maa
Suoraa tuontitoimintaa	44	8	40	18

Joka viidennellä koko maan pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Koko maan pk-yrityksissä suoraa vientiä on näistä noin kahdella kolmesta. Palvelualojen yrityksissä vientiä kuvaavat osuudet vastaavat pitkälti koko maan pk-yritysten tilannetta, sen sijaan teollisuudessa ja etenkin Cleantech-alalla osuudet ovat suuremmat kuin koko maassa keskimäärin.

Cleantech-toimialan yrityksistä neljällä viidestä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Näistä valtaosalla eli kahdeksalla kymmenestä on suoraa vientiä.

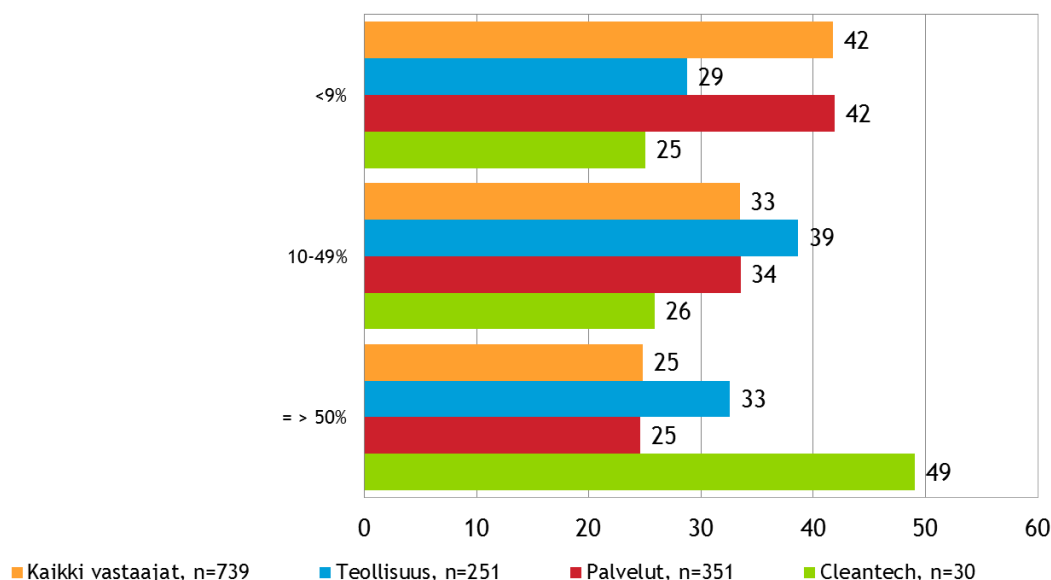
Kuva 5. Pk-yritysten toiminta ulkomailla, % yrityksistä */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

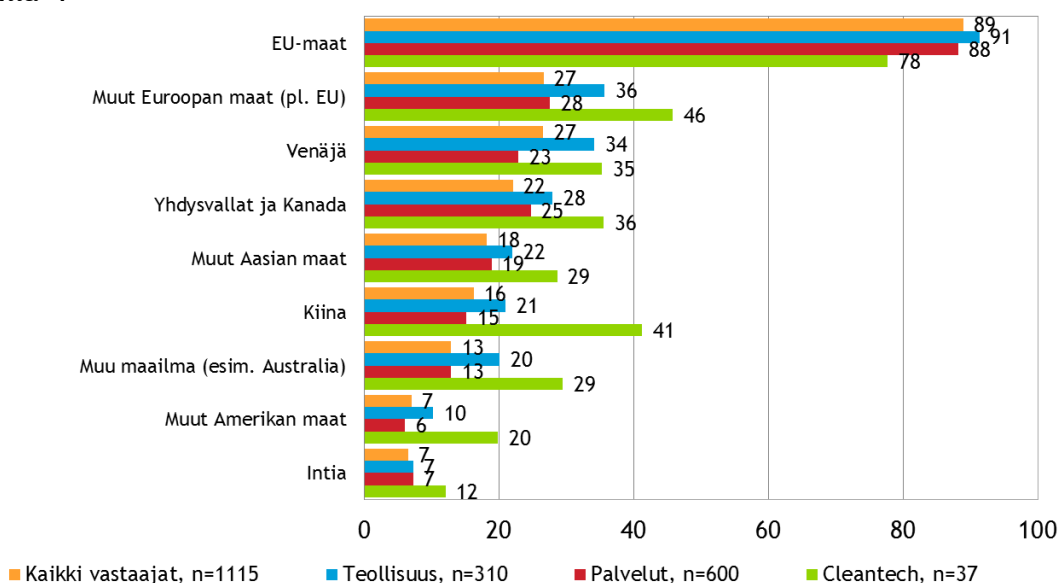
Kahdella viidesosalla koko maan ja joka neljännellä Cleantech-toimialaa edustavista, suoraa vientitoimintaa harjoittavista pk-yrityksistä viennin osuus kokonaisliikevaihdosta on alle 9 %. Toimialalla on selvästi enemmän yrityksiä, joilla viennin osuus kokonaisliikevaihdosta on yli 50 %.

Kuva 6. Viennin osuus suoraa vientitoimintaa harjoittavien yritysten kokonaisliikevaihdosta vuonna 2014, % yrityksistä

EU-maat on Suomen pk-yritysten selvästi suurin markkina-alue ulkomailla. Cleantech-toimialan yrityksissä kaikkien markkina-alueiden osuudet ovat merkittävämpiä kuin koko maassa ja vertailuryhmässä.

Kuva 7. Yritysten markkina-alueet ulkomailla, % yrityksistä, joilla on toimintaa ulkomailla */

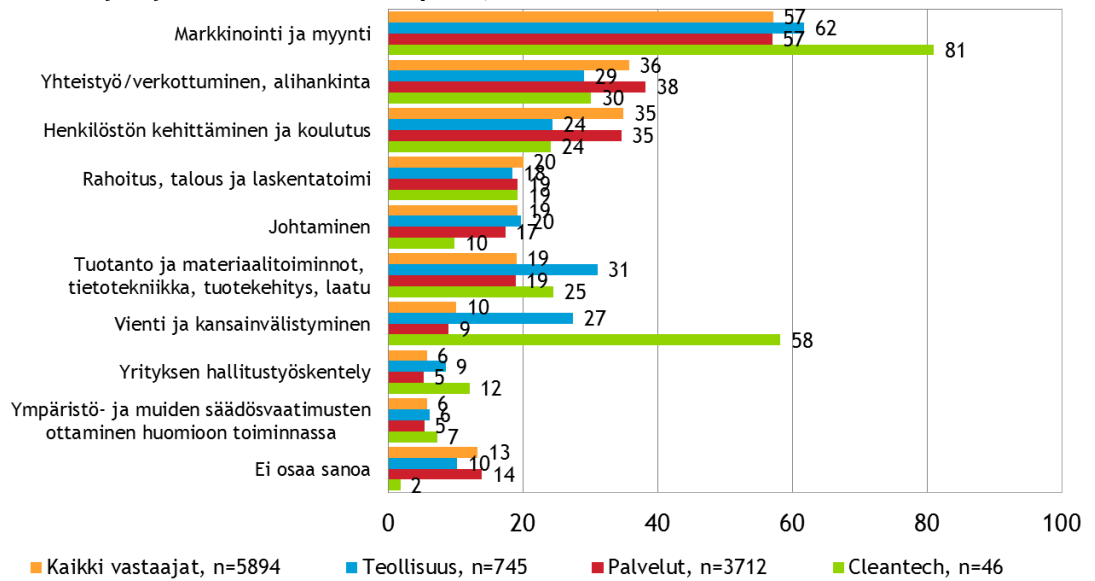

6. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET

Koko maan tasolla pk-yritykset näkevät selvästi eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä (57 %). Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta on yhteistyösä/verkottumisessa ja alihankinnassa(36 %) sekä henkilöstön kehittämisessä ja lähes yhtä paljon koulutuksessa (35 %).

Myös Cleantech-toimialalla on selvästi eniten ja myös muita ryhmiä enemmän kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä (81 %). Toiseksi eniten kehittämistä toimialalla koetaan olevan viennissä ja kansainvälistymisessä ja kolmanneksi eniten yhteistyöhön, verkottumiseen ja alihankintaan liittyvissä tarpeissa.

Kuva 8. Pk-yritysten kehittämistarpeet, %

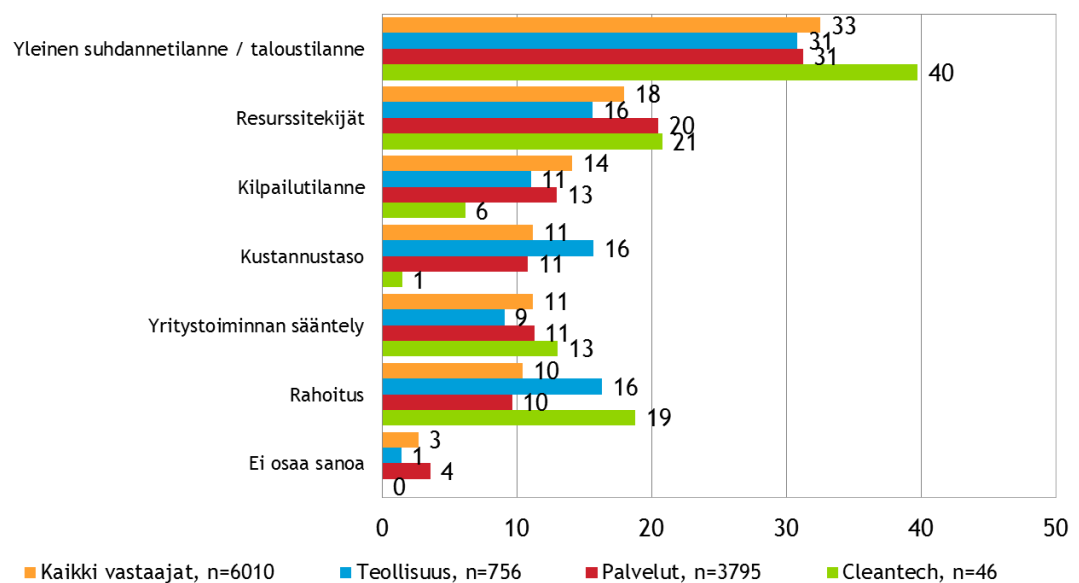

7. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET

Koko maassa pk-yritysten pahimpana kehittämisen esteenä nähdään yleinen suhdanne-tilanne/taloustilanne (33 %). Resurssitekijät ja kilpailutilanne ovat seuraavaksi merkittävimpiä kehittämisen esteitä. Yritystoiminnan sääntelyn merkitys kehittämisen esteenä on nyt vähäisempi kuin vuoden 2015 syksyllä.

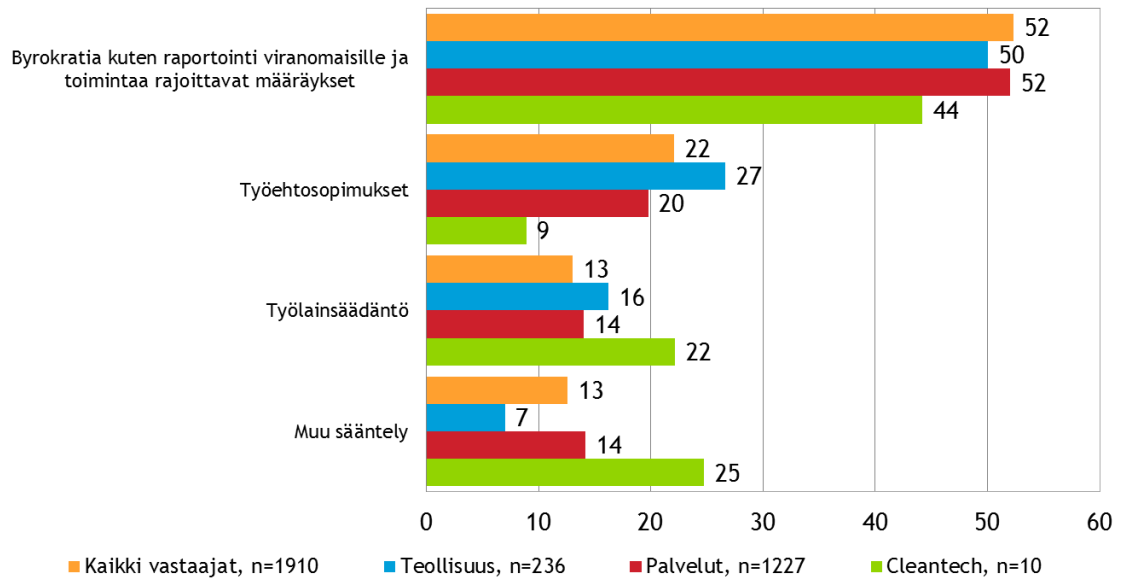
Myös Cleantech-toimialan pk-yrityksissä yleinen suhdannetilanne/taloustilanne koetaan merkittävimpana ja myös vertailuryhmiä merkittävämpänä kehittämisen esteenä. Resurssitekijät ja rahoitus ovat alalla seuraavaksi merkittävimmät kehittämisen esteet. Toimialan yrityksissä kustannustaso ja kilpailutilanne nähdään pienempinä kehittämisen esteinä vertailuryhmiin verrattuna.

Kuva 9. Pk-yritysten pahimmat kehittämisen esteet, %

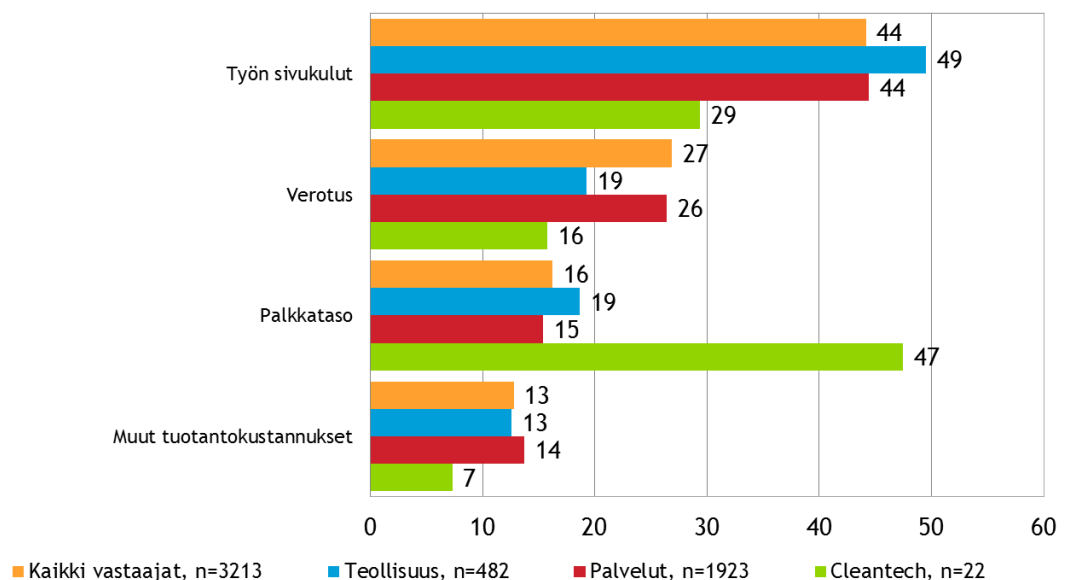
Byrokratia koetaan selvästi merkittävimäksi sääntelyn esteeksi yritystoiminnan kehittämisen kannalta kaikissa vertailuryhmissä.

Kuva 10.1 Merkittävin sääntelyn este kehittämisessä, %

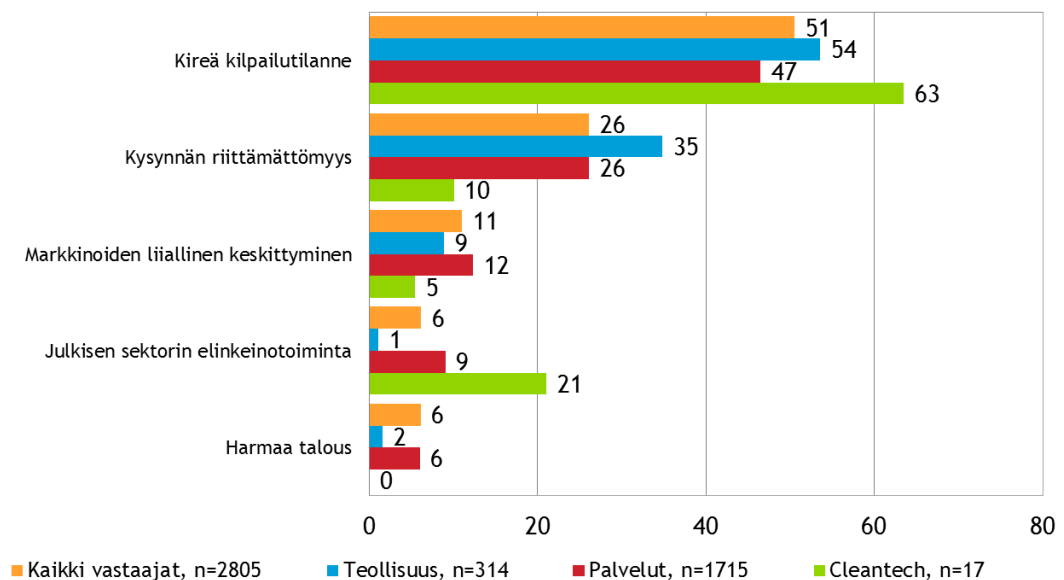
Työn sivukulut ovat kustannustasoon liittyvistä osatekijöistä merkittävin kehittämisen este koko maassa, teollisuudessa sekä palvelualoilla. Cleantech-toimialalla palkkataso nousee selvästi merkittävimäksi.

Kuva 10.2 Merkittävin kustannusten este kehittämisessä, %

Kilpailutilanteen kireys on koko maassa sekä myös vertailutoimialoilla merkittävin kilpailuun liittyvä kehittämisen este. Cleantech-alalla kysynnän riittämättömyys koetaan vertailuryhmiä vähemmän merkittävänä ja julkisen sektorin elinkeinotoiminta merkittävämpänä esteenä kilpailutilanteessa. Harmaata taloutta ei alalla koeta lainkaan esteenä kehittämiselle.

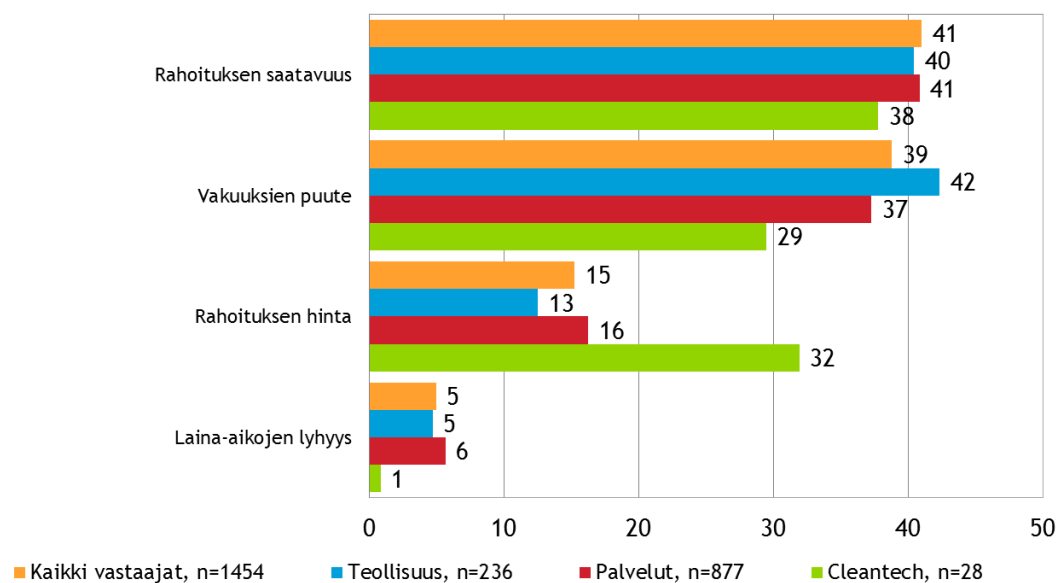
Kuva 10.3 Merkittävin kilpailutilanteen este kehittämisessä, %

Rahoitukseen liittyvistä osatekijöistä merkittävin kehittämisen este pk-yrityksille on rahoituksen saatavuus. Lähes yhtä isossa roolissa on vakuuksien puute.

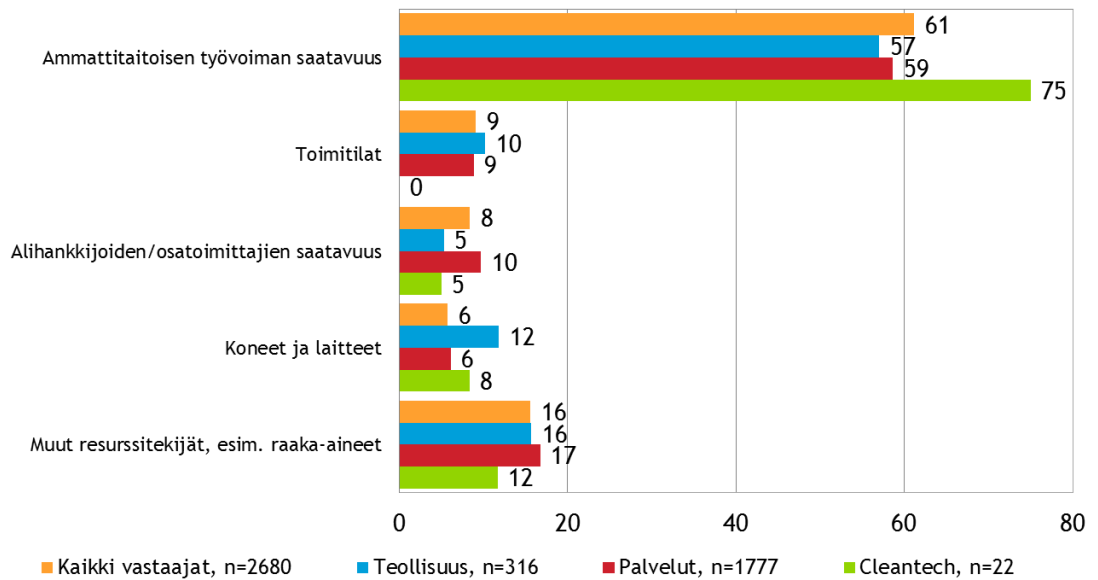
Cleantech-toimialalla rahoituksen hinta koetaan vertailuryhmiä selvästi suurempana ja vakuuksien puute jonkin verran pienempänä esteenä rahoitukselle.

Kuva 10.4 Merkittävin rahoituseste kehittämisessä, %

Ammattitaitoisen työvoiman saatavuus on pk-yritysten suurin resurssitekijöihin liittyvä kehittämisen este. Cleantech-yrityksissä osatekijän merkitys on suurempi kuin muissa pk-yrityksissä. Toimitilat eivät alalla ole kehittämisen esteenä.

Kuva 10.5 Merkittävin resurssitekijöiden este kehittämisessä, %

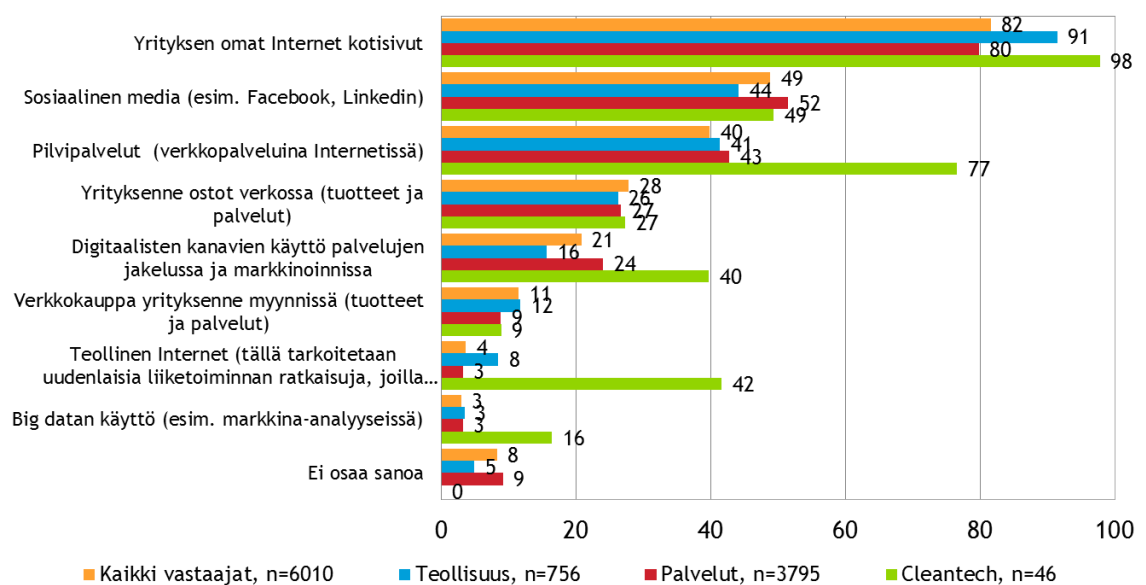

8. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA

Neljällä viidestä koko maan pk-yrityksestä on omat Internet-kotisivut. Haastatelluista Cleantech-alan pk-yrityksistä lähes kaikilla on omat kotisivut. Seuraavaksi eniten pk-yritykset hyödyntävät tai käyttävät digitaalisista työkaluista/palveluista liiketoimintaansa sosiaalista mediaa ja pilvipalveluja.

Cleantech-alan yrityksissä hyödynnetään pilvipalveluja, digitaalisia kanavia, teollista internetiä ja big dataa enemmän kuin koko maan, teollisuuden ja palvelualojen pk-yrityksissä.

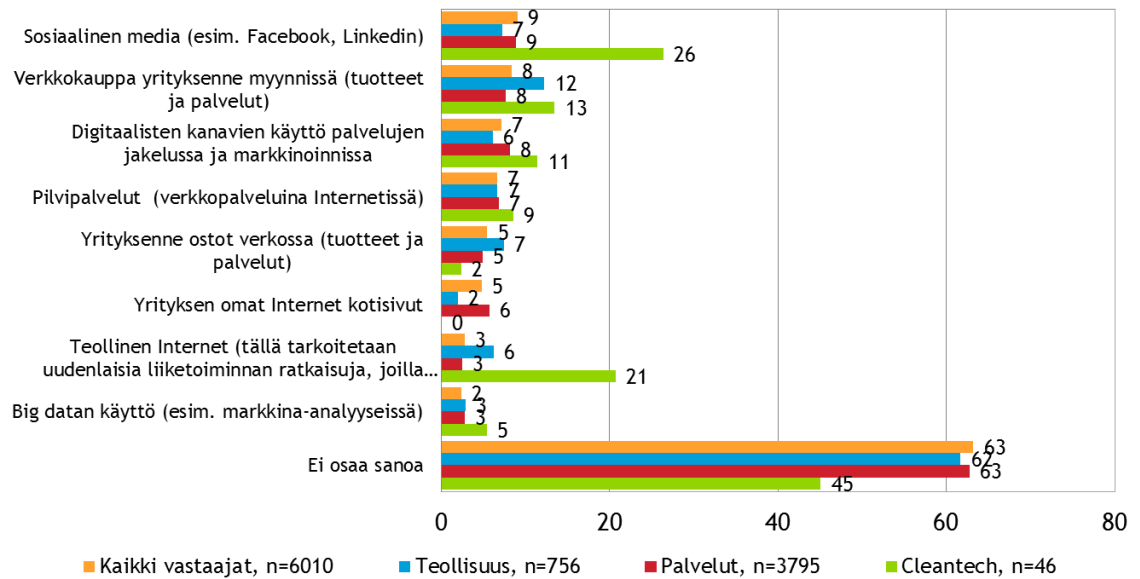
Kuva 11. Pk-yritysten liiketoiminnassaan hyödyntämät tai käyttämät digitaaliset työkalut ja palvelut, % */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Sosiaalinen media on yleisin digitalisoitumiseen liittyvä työkalu/palvelu, joka pk-yrityksissä aiotaan ottaa käyttöön seuraavien 12 kuukauden aikana. Verkkokaupan käyttöönottoa suunnittelee koko maassa ja palvelualalla 8 %, teollisuudessa ja Cleantech-alalla näitä on hieman enemmän. Cleantech-alalla on sosiaalisen median ja teollisen internetin käyttöä suunnittelevia muita ryhmiä enemmän. Melko suuri osa vastaajista ei ottanut kantaa kysymykseen.

Kuva 12. Digitaaliset työkalut ja palvelut, joita pk-yritykset aikovat ottaa käyttöön seuraavien 12 kk:n aikana, %

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

Aleksanterinkatu 4, 00170 Helsinki
puhelin 029 506 0000
tem.fi

ETELÄ-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Alvar Aallon katu 8, 60100 Seinäjoki
puhelin 0295 027 500
ely-keskus.fi/etela-pohjanmaa

ETELÄ-SAVON ELY-KESKUS

Jääkärintie 14, 50100 Mikkeli
puhelin 0295 024 000
ely-keskus.fi/etela-savo

HÄMEEN ELY-KESKUS

Kirkkokatu 12, 15140 Lahti
Hämeenlinnan toimipaikka
Birger Jaarlin katu 15, 13100 Hämeenlinna
puhelin 0295 025 000
ely-keskus.fi/hame

KAAKKOIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Salpausselänkatu 22, 45100 Kouvola
Lappeenrannan toimipaikka
Kauppakatu 40 D, 53100 Lappeenranta
puhelin 0295 029 000
ely-keskus.fi/kaakkois-suomi

KAINUUN ELY-KESKUS

Kalliokatu 4, 87100 Kajaani
puhelin 0295 023 500
ely-keskus.fi/kainuu

KESKI-SUOMEN ELY-KESKUS

Gygnaeuksenkatu 1, 40100 Jyväskylä
puhelin 0295 024 500
ely-keskus.fi/keski-suomi

LAPIN ELY-KESKUS

Hallituskatu 3 B, 96100 Rovaniemi
Kemin toimipaikka
Asemakatu 19, 94100 Kemi
puhelin 0295 037 000
ely-keskus.fi/lappi

PIRKANMAAN ELY-KESKUS

Pellavatehtaankatu 25, 33100 Tampere
Yliopistonkatu 38 (Attila), 33100 Tampere
puhelin 0295 036 000
ely-keskus.fi/pirkanmaa

POHJANMAAN ELY-KESKUS

Wolffintie 35 B, 5. krs, 65100 Vaasa
Kokkolan toimipaikka
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
puhelin 0295 028 500
ely-keskus.fi/pohjanmaa

POHJOIS-KARJALAN ELY-KESKUS

Kauppakatu 40 B, 80100 Joensuu
puhelin 0295 026 000
ely-keskus.fi/pohjois-karjala

POHJOIS-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Veteraaninkatu 1, 90100 Oulu
puhelin 0295 038 000
ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa

POHJOIS-SAVON ELY-KESKUS

Kallanranta 11, 70100 Kuopio
puhelin 0295 026 500
ely-keskus.fi/pohjois-savo

SATAKUNNAN ELY-KESKUS

Valtakatu 12 B, 28100 Pori
puhelin 0295 022 000
ely-keskus.fi/satakunta

UUDENMAAN ELY-KESKUS

Opastinsilta 12 B, 5. krs, 00520 Helsinki
puhelin 0295 021 000
ely-keskus.fi/uusimaa

VARSINAIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Itsenäisyydenaukio 2, 20800 Turku
puhelin 0295 022 500
ely-keskus.fi/varsinais-suomi

Työ- ja elinkeinoministeriö
www.tem.fi